

San'at ve yatı mekteplerinin idaresi hakkında 1/87 numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye, Maarif ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı: 6/1446

26 - V - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

San'at ve yatı mekteplerinin idaresi hakkında Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 25/V/1931 tarihli içtimarında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâyihası

Vâkitle Darüleytam, bir aralık öksüz yurtları denilen şehir yatı mektepleri masrafının 1927 malî senesi başından itibaren umumî bütçeden çıkarılması üzerine vilâyetlerden alınan yüzde onlarla idare edilmekte idi. Hususî idareler varidatından yüzde onların kesilmesi hakkındaki kanunun müddeti 31 mayıs 1931 tarihinde bitmiş olduğundan bu müesseselerin masraflarını bundan sonra bu varidatla temin etmek kabil değildir.

Diğer cihetten bir çok vilâyetler mevcut san'at mekteplerinin idamesi için lâzım gelen tahsisatı bütçelerine koymamaktadırlar. San'at mektepleri, talebesini işe alıştırmak için malzeme sarfeden ve alât kullanan mektepler olduğu için, pahalıya mal olan müesseselerdir. Bunların bütün masraflarının yalnız bir vilâyet tarafından temini müşkil olmaktadır. Diğer cihetten de bir san'at mektebinden o mektebin bulunduğu vilâyetin değil, orada öğretilen san'ata muhtaç diğer vilâyetler evlâtlarının da istifade etmesi ve buna mukabil o vilâyetlerin bu mekteplerin masrafına iştirâk etmesi gerek bu mekteplerin yaşaması ve inkişafı ve gerek müessesenin temin edeceği istifadenin daha şamil olması için zaruridir.

İşte bu kanun lâyihası gerek yatı mekteplerinin ve gerek san'at mekteplerinin vilâyetlerin iştirâk etmesiyle mntaka mektepleri haline ifrağı maksadı ile tanzim ve takdim edilmiştir. Şimdiye kadar Maarif Vekâletinin muallim mektepleri inşaatı ve yatı mekteplerinin idaresi için vilâyetlerden almakta olduğu yüzde onlar artık tahsil edilmeyeceğinden vilâyet bütçeleri bu masrafları temin edecek vaziyettedirler. Zaten bu gibi menfaati müşterek işler için vilâyetlerin birlik teşkil etmesi esasî Millet Meclisine takdim olunacak hususî idareler kanunu ile derpiş edileceğinden bu müesseselerin hayatlarının devam edebilmesi için şimdiden bir nevi mecburî vilâyetler birlikleri teşkili zarurî görülmüş ve kanun lâyihasının ikinci maddesi bu esasa göre yapılmıştır.

Gerek yatı mekteplerinin ve gerek san'at mekteplerinin haziran başından itibaren masrafları karşılığı bulunmadığından buradaki çocuklarımızın işlerini temin eylemek ve tedrisata devam edilebilmesi üzere Dahiliye Vekâletinin bazı selâhiyetlere sahip olması icap etmektedir. Üçüncü madde bunun için yazılmıştır. Şimdiye kadar olduğu gibi muayyen varidatın muayyen işlere tahsisi takdirinde vilâyetler bu müesseseler için vermiye mecbur oldukları tahsisatı bulmakta müşkilâta uğrayacaklarından zaten mukarrer olduğu veçhile varidatın tahsisi keyfiyetinin de kaldırılması düşünülmüş ve dördüncü madde bunun için yazılmıştır.

Çok müstacel olan işbu kanun lâiyhasının bir an evvel meriyete vaz'ı iktiza ettiğinden müstacelen tetkiki zarurî bulunmaktadır.

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Karar No: 2

Esas No: 1/87

10 - VI - 1931

Dahiliye Encümeni mazbatası

Yüksek Reisliğe

San'at ve yatı mekteplerinin idaresi hakkında Maarif Vekâletince hazırlanıp Başvekâletten Yüksek Reisliğe takdim edilmiş olan kanun lâiyhası Maarif Vekili Esat ve Dahiliye Vekili Şükürü Kaya Beyefendilerin huzurile tetkik ve müzakere olundu:

Bu bapta tanzim edilmiş olan lâyiha bazı tadilâttan sonra esas itibarile kabul edilmiş ve işbu tadilât aşağıya yazılmıştır.

I - Birinci maddede yazılı san'at mekteplerinin maaş ve masrafları kelimesinden sonra (ikinci maddede tasrih edildiği ve hile vilâyetler hususî idareleri bütçelerinden verilir) ibaresi ilâve edilmiştir.

II - İkinci maddenin nihayetine (bu müesseselere mntakaya dahil vilâyetlerin herbirinden iştirak hisselerile mütenasip talebe almır. Bu gün mevcut talebe için bu nisbet aranılmaz) fıkrası ilâve edilmiştir.

III - Üçüncü maddeden (vilâyetler iştirak hisselerini, bütün masraflarına takdimen müessesenin bulunduğu vilâyet emrine nakten tediye mecburdurlar). cümlesi tayyedilerek yerine (vilâyetler iştirak hisselerini Dahiliye Vekâletile bilmuhabere tesbit olunacak tarihlerde mukassatan müessesenin bulunduğu vilâyet emrine nakten tediye ederler) ibaresi konulmuş ve maddenin bundan sonrası aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü madde encümen tarafından yeniden ilâve edilmiştir.

Lâiyhaya yeniden ilâve olunan dördüncü maddeye göre diğer maddelerin sıra numaraları teselsül ettirilerek aynen kabul olunmuştur.

Havalesi mucibince Maarif Encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Dahiliye En. Reisi	Reis Vekili	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza
Tekirdağ	Tekirdağ	Malatya	Muş			
<i>Cemil</i>	<i>M. Fayık</i>	<i>Bulunamadı</i>	<i>Hasan Reşit</i>	<i>Şükrü</i>	<i>Emin Fikri</i>	<i>Ahmet İhsan</i>
Âza	Âza	Âza				
<i>Hüseyin</i>	<i>Baha Tali</i>	Kars	% 10 dan kalan baka-			
			kayanın idarei hususiyelere terki re-			
			yindeyim			

T. B. M. M.

Maarif Encümeni

Karar No. 4

Esas No. 1/87

6 - VII - 1931

Maarif Encümeni mazbatası

Yüksek Reisliğe

Şehir yatı mektepleri ile san'at mekteplerinin mntakalar teşkilile hususî idareler bütçelerinden idaresi hakkında olup Başvekâletin 26 - V - 1931 tarih ve 6/1446 numaralı tezkeresile Yüksek Mec-

lise gönderilen kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni tadillerile esbabı mucibe mazbataları mütalea ve tetkik olundu.

Şehir yatı mektepleri dört senedenberi vilâyetlerin umumî varidatlarından bir kanunla almakta olan % de onlardan ayrılan tahsisat ile ve ayrı bir bütçe ile Maarif Vekâleti tarafından idare edilmekte idise de bu kanun hükmü 31 mayıs 1931 tarihinde bitmiş olduğu cihetle bu mekteplerin devamını temin için malî cihetten yeni bir tedbir bulmak zarureti hasıl olmuştur.

Bu mekteplerin esasen birer ilk mektep olmasına ve masrafları 1927 senesinden beri vilâyetlerce temin edilmekte bulunmasına göre vilâyetler arasında birlikler tesisine doğru gidilerek bu mekteplerin masraflarına vilâyetlerin teşriki yolundaki Hükümet teklifi muvafık görülmüştür. Leyli olarak idare edilmekte bulunan ve talebesi muhtelif vilâyetlerin öksüz çocuklarından ibaret bulunan bu mekteplerin bütün masraflarını yalnız mektebin bulunduğu vilâyetin bütçesine yüklemekten ise bu içtimai yardımı mücavir vilâyetler arasında taksim etmeyi ve her vilâyete düşecek hisse nisbetinde o vilâyetlerden çocuk almayı encümenimiz de doğru bulmuştur.

San'at mekteplerine gelince: Esasen vilâyet bütçeleri tarafından idare edilmekte iken meslek mektepleri hakkında münteşir 26 mayıs 1927 tarih ve 1052 numaralı kanunla Maarif Vekâletinin idarelerinde alâkadar olmaya başladığı bu mekteplerin masraflarına mmtakalar teşkilile vilâyetlerin iştiraklerinin temini faydalı ve bu mekteplerin yaşamaları için zarurî görülmüştür.

Muhtelif san'atlara mensup veya intisap etmek isteyen vatandaşların bilgi ve mümaseselerini artıracak olan san'at mektepleri ve kurslar teşkilâtına ihtiyacımız muhakkaktır.

Ordu sanayiinin bir mevlûdu olan ilk islahhanenin tekâmülü mahsulü olan bu günkü sanayi mekteplerimizin, bilhassa dahilî sanayi inkişafına matuf alınmış ve alınmakta olan tedbirlerden sonra daha ehemmiyetle düşünülmeğe değeri vardır. adedi dokuzdan ibaret olan bu mektepleri birer teknikom haline getirmek doğru olmayabilir. Fa-kat memleket sanayiinin inkişafı ile müterafık olarak ihtiyaca kâfi teknikomlar yaparak bunları Devlet bütçesinden idare etmek, diğer sanayi mekteplerimizi de mahallî ve yahut mmtakavî sanayile alâkadar kurslar ve mektepler halinde yine Maarif Vekâletinin nazareti altında vilâyetler bütçeleri ile idare etmek vaziyetin ve ihtiyacın istediği bir tedbir olarak görülmektedir.

Ancak bu mekteplerde iptidai mevat tedarik etmek, fenniyatın tarakkisini takip ederek alât ve edevat ile mücehhez bulunmak, mütehasıs muallimler tarafından idare edilmek ihtiyacında bulunmak itibarile yalnız bir vilâyetin bütçesinin tahammül edebileceği müesseselerden değildirler. Bu sebeple memlekette daha faydalı bir vazife yapmaya hazırlanan sanayi mekteplerimizi bu günkü mevcudiyetleriyle yaşayabilmelerini temin için vilâyetleri iştirake davet etmeyi ve iştirak nisbetinde de vilâyetlerin bu mekteplerden istifade etmeleri esasını ihtiva eden 1, 2, 3, üncü maddeler talebe kabülüne ait bir kayıt ilâvesile kabul edilmiştir.

Dahiliye Encümeni tarafından ilâve olunan 4 üncü madde vilâyetler tarafından san'at mekteplerinin idaresi için bütçelerine konulan tahsisatın mahallinden başka yere verilmemesini temin etmek gayesine matuf olduğundan bu maksada daha uygun olmak üzere madde tadilen encümenimizce de teklif olunmaktadır.

Hususî idareler bütçelerinde cari varidat tahsisi usulü müteaddit kanunlarla teessüs etmiş olduğundan bu kanunlar yazılmak suretile maddeye daha vuzuh verilmek istenmiştir.

Meslek mektepleri hakkında evvelce kabul edilmiş olan 1052 numaralı ve 26 mayıs 1927 tarihli kanununun 2 inci maddesi hükmü, 31 mayıs 1930 tarihinde meriyeti hitam bulan 1491 numaralı kanunla lâğvedilmiş ve meslek mektepleri hakkında cari diğer hükümlerin lâğvı ise mevzu bahis bulunmadığı ve lâğvı icap eden başka kanunlar da mevcut olmadığı cihetle « bu kanuna muhalif bilumum ahkâm mülgadır. » yolundaki maddeye lüzum görülmüyerek tayıy edilmiştir.

Kanun lâyihası bu tadillerle takdim olunmuştur.

Maarif En. Rs.	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza
<i>Nafi Atuf</i>	<i>Ibrahim Alâettin</i>	<i>İzzet Ulvi</i>	<i>Urfa</i>	<i>Rahmi</i>	<i>S. Maksut</i>
<i>Âza</i>	<i>Âza</i>	<i>Âza</i>	<i>Âza</i>		
<i>Talat</i>	<i>A. Cevdet</i>	<i>Hamdi</i>	<i>Naim Hazım</i>		

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
M. No: 79
Esas No: 1/87

21 - VII - 1931

Bütçe Encümeni mazbatası

Yüksek Reisliğe

Şehir yatı mekteplerile san'at mekteplerinin mntakalar teşkilile hususî idareler bütçelerinden idaresi hakkında olup Encümenimize havale buyrulan kanun lâiyhası ve merbutu Dahiliye ve Maarif Encümenleri esbabı mucibe mazbataları Maarif Müsteşarı Bey hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Bu lâiyhada muvazenei umumiyeyi alâkadar eden bir cihet görülemediğinden keyfiyet Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Reis	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza
Gümüşane	Konya	Tokat	Çorum	Afyon Karahisar	Elâziz
H. Fehmi	K. Zaim	Süreyya	Mustafa	Ali	H. Tahsin
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Erzurum	İsparta	Konya	Kırklareli	Kırklareli	Kayseri
Aziz	Mükerrem	K. Hüsnü	Şevket	M. Nahit	A. Hilmi
Âza	Âza	Âza			
Niğde	Yozgat	Aksaray			
Faik	S. Sırrı	A. Süreyya			

HÜKMETİN TEKLİFİ

*San'at ve yatı mekteplerinin idaresi
hakkında kanun lâiyhası*

BİRİNCİ MADDE — İstanbul Hakimiyeti Milliye, İstanbul Dumlupınar, Edirne Gazipaşa, Edirne Mustafa Necati Bey, Kayseri Zencidere, Elâziz, Amasya Konya yatı mekteplerile Ankara, Konya, Kastamonu, İzmir, Aydın, Edirne, Diyarbakır, Bursa ve İstanbul san'at mekteplerinin maaş ve masrafları vilâyet hususî idareleri bütçelerinden verilir.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı müesseseleri idare için mntakalar teşkiline ve bu müesseseler masraflarını mntakaya dahil vilâyetlere varidatları nisbetinde taksime ve tahsisatlarını vilâyet bütçelerine koymağa ve icabında bu masraflar için bütçeleri yapılmaya kadar mntakaya dahil vilâyetler bütçelerinde tahsisat konulmak veya mevcut tahsisatından senesi içinde mahsubu icra kılınmak üzere avans verdirmeye Dahiliye Vekâleti mezundur.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*San'at ve yatı mekteplerinin idaresi
hakkında kanun lâiyhası*

BİRİNCİ MADDE — İstanbul Hakimiyeti Milliye, İstanbul Dumlupınar, Edirne Gazipaşa, Edirne Mustafa Ücaci Bey, Kayseri Zencidere, Elâziz, Amasya, Vona yatı mekteplerile Ankara, Konya, Kastamonu, İzmir, Aydın, Edirne, Diyarbakır, Bursa ve İstanbul san'at mekteplerinin maaş ve masrafları ikinci maddede tasrih edildiği veçhile vilâyetler hususî idareleri bütçelerinden verilir.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı müesseseleri idare için mntakalar teşkiline ve bu müesseseler masraflarını mntakaya dahil vilâyetlere varidatları nisbetinde taksime ve tahsisatlarını vilâyet bütçelerine koymağa ve icabında bu masraflar için bütçeleri yapılmaya kadar mntakaya dahil vilâyetler bütçelerine tahsisat konulmak veya mevcut tahsisatından senesi içinde mahsubu icra kılınmak üzere avans verdirmeye Dahiliye Vekâleti mezundur.

Bu müesseselere mntakaya dahil vilâyetlerin her birinden iştirak hisselerile mütenevî talebe

MAARİF ENCÜMENİNİN TADİLİ

BİRİNCİ MADDE — İstanbul Hakimiyeti Milliye, İstanbul Dumlupınar, Edirne Gazipaşa, Edirne Mustafa Necati Bey, Kayseri Zincidere, Elâziz, Amasya, Vona yatı mekteplerile Ankara, Konya, Kastamonu, İzmir, Aydın, Edirne, Diyarbakir, Bursa ve İstanbul san'at mekteplerinin maaş ve masrafları ikinci maddede tasrih edildiği veçhile vilâyetler hususî idareleri bütçelerinden verilir.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı müesseseleri idare için mıntakalar teşkiline ve bu müesseseler masraflarını mıntakaya dahil vilâyetlere varidatları nisbetinde taksime ve tahsisatlarını vilâyet bütçelerine koymağa ve icabında bu masraflar için bütçeleri yapılmacaya kadar mıntakaya dahil vilâyetler bütçelerine tahsisat konulmak veya mevcut tahsisatından senesi içinde mahsubu icra kılmak üzere avans verdirmeye Dahiye Vekâleti mezundur.

Bu müesseselere mıntakaya dahil vilâyetlerin her birinden iştirak hisselerile mntenasip talife

ÜÇÜNCÜ MADDE — [Vilâyetler iştirak hisse-lerini, bütün masraflarına takdimen] müessesenin bulunduğu vilâyet emrine nakten tediye mecburdurlar]. Dahiliye Vekâleti lüzum gördüğü takdirde iştirak hisseselerini vilâyetlerin maliye vesaiti ile tahsil olunan varidatlarından da doğrudan doğruya Maliye Vekâleti vasıtasile kestirmeğe ve müessesenin bulunduğu vilâyet emrine göndermeğe salâhiyettardır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — İdarei hususiye bütçelerinde cari tahsisi varidat usulü mülğadır.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ALTINCI MADDE — Bu kanuna muhalif bilumum ahkâm mülğadır.

YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Esat</i>	<i>Hâmi</i>	<i>M. Şeref</i>
S. İ. M. V.		
<i>Dr. Refik</i>		

almaz. Bu gün mevcut talebe için bu nisbet aranılmaz.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Vilâyetler iştirak hisse-lerini Dahiliye Vekâletile bilmuhabere tesbit olunacak tarihlerde mukassatan müessesenin bulunduğu vilâyet emrine nakten tediye ederler. Dahiliye Vekâleti lüzum gördüğü takdirde iştirak hisseselerini vilâyetlerin maliye vesaiti ile tahsil olunan varidatlarından da doğrudan doğruya Maliye Vekâleti vasıtasile kestirmeye ve müessesenin bulunduğu vilâyet emrine göndermeye salâhiyettardır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Üçüncü maddeye göre bu müesseselere tahsis edilmiş olan varidatın başka bir yere sarfı caiz değildir.

BEŞİNCİ MADDE — İdarei hususiye bütçelerinde cari tahsisi varidat usulü mülğadır.

ALTINCI MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YEDİNCİ MADDE — Bu kanuna muhalif bilumum ahkâm mülğadır.

SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

almaz. Bu gün mevut talebe için bu nisbet aranılmaz. Bu suretle alacak talebenin evsaf ve şeraiti Maarif Vekâletince tanzim olunacak bir talimatname ile tayin edilir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Vilâyetler iştirak hisselerini Dahiliye Vekâletile bilmuhabere tesbit olunacak tarihlerdes mukassatan müessesenin bulunduğu vilâyet emrine nakten tediye ederler. Dahiliye Vekâleti lüzum gördüğü takdirde iştirak hisselerini vilâyetlerin maliye vesaitile tahsil olunan varidatlarından da doğrudan doğruya Maliye Vekâleti vasıtasile kestiremeye ve müessesenin bulunduğu vilâyet emrine göndermeye salâhiyettardır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Vilâyet bütçelerinde 3 üncü maddeye göre bu müesseselere ayrılmış tahsisattan hiç bir sebeple bütçenin diğer fasıl ve maddelerine münakale yapmazlar.

Vilâyet bütçelerinden ayrılıp san'at mekteplerinin bulunduğu vilâyet emrine verilen tahsisattan sene sonunda tasarruf vaki olduğu takdirde tasarruf edilen miktar mektebin mütedavil sermayesine zammolunur.

BEŞİNCİ MADDE — 95 numaralı ve 20 nisan 1341 tarihli mektep vergisi, 1525 numaralı ve 12 - VI - 1929 tarihli şoseler ve köprüler, 338 numaralı ve 3 nisan 1926 tarihli ispiro ve meşrubatı küliye kanunlarının hususî idareler bütçelerinde varidat tahsisini tazammun eden hükümleri mülgadır.

ALTINCI MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.